

Kauzalismus

Nietzsche (5451, s. 11) mluví o „trapné půlnoci duše, kde příčina a důsledek (*správně: následek*) jako by se vyšinuly z kolejí a každým okamžikem může (*by mohlo*) vzniknouti něco „z ničeho“. Je to docela pozoruhodný doklad zdánlivé jistoty, že myšlení kauzality (a kauzálních souvislostí) je pro něho vykročením z temnoty do světla. A tak se před námi otvírá otázka, zda skutečně naše kritika kauzalismu (pankauzalismu) znamená opětný návrat do „temnot“.

Pzn.: je třeba se podívat na německý originál – Nietzsche contra Wagner – Leipzig 1906?, Werke Bd. XI, S. 231:

„... er kennt einen Klang für jede heimlich-unheimlichen Mitternächte der Seele, wo Ursache und Wirkung aus den Fugen gekommen zu sein scheinen und jeden Augenblick etwas „aus dem Nichts“ entstehen kann.“

(Písek, 160417-5.)